

Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinde Bilgiye Ulaşmada İnternet Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Internet Usage Levels in Accessing Information in Gifted High School Students



Fatmanur Bozdağ^{1*}

¹Mamak Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara / Türkiye

¹Mamak Science and Art Center, Ankara / Turkey

*fatmanurbozdag1294@gmail.com

¹ORCID: 0000-0002-8088-3311

Onur Ağaoğlu²

²Mamak Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara / Türkiye

²Mamak Science and Art Center, Ankara / Turkey

²ORCID: 0000-0001-8718-3804

MAKALE BİLGİSİ / ARTICLE INFORMATION

Geliş Tarihi / Date Received

14.11.2018

Kabul Tarihi / Date Accepted

17.12.2019

Yayın Tarihi / Date Published

Aralık / December 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season

Aralık-Haziran / December - June

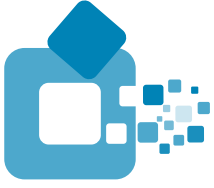
ATIF / CITE as

Bozdağ, F. ve Ağaoğlu, O. (2019). "Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinde Bilgiye Ulaşmada İnternet Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi" / "Investigation of Internet Usage Levels in Accessing Information in Gifted High School Students". bilar: Bilim Armonisi Dergisi, 2 (2): 5-13. doi: 10.37215/bilar.2019257629

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilar>

Copyright © Published by Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Since 2018, Antalya, 07100 Turkey. All rights reserved.





Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinde Bilgiye Ulaşmada İnternet Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Internet Usage Levels in Accessing Information in Gifted High School Students



ÖZET

Çağımızın önemli ve çok yönlü eğlencelerinden biri olan İnternet, hem her yaştan bireyin beklentilerine cevap vermesi hem de çok zengin içeriğe sahip olması bakımından vazgeçilmezdir. Özellikle en hızlı ve en kolay şekilde bilgiye ulaşmak için oldukça verimli olan İnternet, bilgiye ihtiyaç duyanların beklentilerini hızlı, çok yönlü ve zengin içerikle karşılayabilmektedir. Bu nedenle, günümüzde bilgiye ulaşma noktasında en çok kullanılan yoldur.

Günümüzde bireylerin aradığı bilgiye ulaşabilmesi, bunu çok fazla zaman kaybetmeden ve doğru kaynaklardan yararlanarak yapabiliyor olması, içinde bulunduğumuz teknolojik çağ için oldukça önemli bir beceridir. İnternetin nasıl bilinçli ve doğru kullanılması gerektiği ile ilgili küçük yaşta verilebilecek eğitimlerin ve ailelerin duyarlılığının, bu olumsuz etkiyi azaltacağı bilinen bir gerçektir.

Bu noktadan hareketle hazırlanan çalışmanın amacı, özel yetenekli lise öğrencilerinin bilgiye ulaşmada internet kullanım düzeylerini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu noktada, çalışmanın evrenini, Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim alan özel yetenekli lise öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise Ankara-Mamak Bilim ve Sanat Merkezi'nde eğitim alan 25 lise öğrencisinden oluşmaktadır.

Elde edilen bulgular neticesinde; özel yetenekli lise öğrencilerinin en çok araştırma amaçlı interneti kullanması beklenirken büyük çoğunluğun sosyal medyayı tercih ettikleri, ayrıca bu öğrencilerin bir kısmının arama motoru ve tarayıcılar arasındaki farkı bilmedikleri, bunun yanında öğrencilerin çoğunun kıyaslama yapmadan ve doğruluğunu kontrol etmeden internetteki bilgilere güvenmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: BİLSEM, Bilgi, Arama Motoru.

ABSTRACT

Internet technologies, which appeal to users of all ages for different purposes, have become an indispensable source of information with the rich content that it offers to its users. It has become a habit for many people of different age groups to use the electronic resources in order to meet their information needs.

The fact that individuals are able to reach the information they are searching for and do so without wasting too much time and using the right resources is a very important skill for the technological age we are in. It is a well-known fact that the sensitivity of families and educations that can be given at a young age about how the Internet should be used consciously and correctly will reduce this negative effect.

The aim of this study is to examine the levels of internet use of gifted high school students. In this study, semi-structured interview form was used. At this point, target of the study consists of gifted and talented high school students who are educated in Science and Art Centers. The sample consists of 25 high school students studying in Ankara-Mamak Science and Art Center.

As a result of the findings obtained; While the gifted high school students are expected to use the internet mostly for research purposes, it is concluded that the majority of them prefer the social media and some of these students do not know the difference between the search engine and the browsers.

Keywords: BILSEM, Information, Search Engine.

1. GİRİŞ

İnterneti diğer bilgi kaynaklarından ayıran en büyük fark, farklı yaşta bireylerin beklentilerine cevap verebilmesi ve zengin içeriğe sahip olmasıdır. Bu bilgi kaynağına yapılan yüklemeler sayesinde de bilgi deposu giderek büyümektedir. Özellikle bilimsel çalışmalarda da internetten çokça yararlanıldığı görülmektedir. İnternet, bilimsel ve akademik çalışmalara da kaynak olmaktadır (Henkoğlu, Mahiroğlu ve Keser 2015).

İnternette çok fazla ve çeşitli bilgi kaynağının olması ona başvuranların da farklı yaş ve beklentilerde olmasını açıklar. Bu durum, internetteki elektronik kaynakların bilgiye ulaşmak için sıkça kullanıldığını ve bunun da giderek davranışa dönmesini açıklar (Kurbanoglu 2002). Özellikle internetten bilgi alışı olduğu kadar bilgi paylaşımı da sürekli artmaktadır. Artık internet, çağımızın vazgeçilmez bilgi kaynağı durumundadır. Zira basılı kaynaklardan yararlanma oranı son on dört yılda sadece iki kat artmışken bu oran internet için çok daha fazladır (Tonta, Bitirim ve Sever 2002, 11).

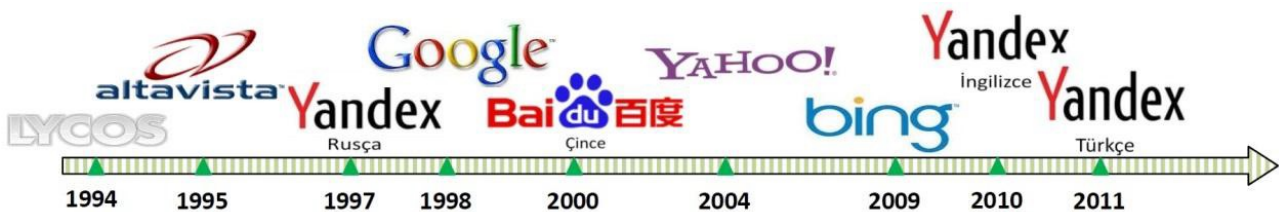
Her bilgi yeni bir bilgiye kaynaklık ettiğinden bilginin ve teknolojinin hızı sürekli artmaktadır. Her geçen yıl %30 oranında artış gösteren bilgi, yaklaşık üç yılda iki katına ulaşır ki giderek bu oran artış gösterecektir. Dolayısıyla bu kadar çok bilginin kitap, gazete, dergi, ansiklopedi gibi basılı kaynaklara aktarılması giderek zorlaşmaktadır. Bunun ciddi maliyeti de göz önüne alındığında farklı arayışlara gidilmesi kaçınılmaz olmuştur (Kocacı 2012). Buna göre bilginin depolanması ve yayılması için en etkili kaynak internettir. Dijital bilgi kaynakları günümüzün kütüphaneleri konumundadır. Özellikle roman, masal gibi edebi türlerin ayrı bir keyifle okunduğu basılı kaynaklar bunun dışında da bir miktar bilgi depolama işinde kullanılmaktadır. Ancak bu oran dijital ortama kıyasla giderek azalmaktadır (Lyman, Varian, Dunn, Strygin ve Swearingen 2000). World Wide Web Size isimli web sitesine göre 23 milyardan fazla web

sayfası, web ortamında yer almakta ve bu sayı her saniye artmaktadır (2016). Internet Society, Mayıs 2015 tarihli küresel İnternet raporunda, neredeyse dünya nüfusunun yarısı kadar, yani yaklaşık 3 milyar İnternet kullanıcısının olduğu yayınlamıştır (Internet Society 2015, 9).

Bu kullanıcılar, bilgiye erişim ihtiyaçları için web ortamını kullanmakta ve bu büyüklükte bilgi içeren web sayfaları arasından aradıklarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu büyüklükte web sayfası ve bilgi içeren web, önemli bir bilgi kaynağıdır ve kullanıcılara aradıkları bilgiye ulaşmaları için milyonlarca seçenek sunmaktadır. Bu durum olumlu gibi gözükse de olumsuz yanları da vardır. Örneğin birkaç kitaptan tek tek sayfalara bakarak araştırma yapar gibi her bir web sayfasına bakarak araştırma yapmak saatler, belki günler alabilir (Kurbanoglu 2002).

İnternet ortamında sınıflandırılmış çok fazla araç vardır. Web tarayıcıları, çevrimiçi kütüphane katalogları, elektronik kitap, elektronik dergi ve elektronik gazete, bloglar ve arama motorları bunlara örnek verilebilir. Bilgiye ulaşmak ve bilgi paylaşımında bulunmak isteyenler, en kısa ve en kolay yoldan, her yerden bu araçlardan yararlanabilirler. Bu, çok kolay ve zahmetsiz olduğu için tercih edilmektedir (Kurulgan ve Arğan 2007).

Günümüz bilgi çağında arama motorları, internetteki sınırsız verilerin içinden aranılan içeriği bulmak için kullanılan, vazgeçilmez araçlardır. Dünyada 1990'lı yıllardan itibaren internetin gelişmesiyle Lycos ve Altavista gibi arama motorları kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonra 1998 yılında Google kurulmuş, 2004 yılında halka arz edilmiş ve dünya çapında popüler olarak kullanılarak günümüze kadar gelen bir arama motoru olmuştur. Ekonomik ve stratejik olarak önemi artan bu sektörde, Yahoo, Baidu (Çin), Bing (Microsoft), Yandex (Rusya) gibi arama motorları da ortaya çıkmıştır. Şekil 1' de tarihteki önemli arama motorları ortaya çıkma zamanları ile birlikte verilmiştir (Babuşcu 2014, 1).



Şekil 1. İnternet arama motorları

Web kullanıcıları, web aramalarını bilgilenme (informational), aradığına ulaşma (navigational) ve bir işlem gerçekleştirme (transactional) amacıyla yapmaktadır. Sadece gezinti amacıyla bir web

sitesine ulaşmak için gerçekleştirilen sorgularda, kullanıcılar sıkıntı yaşamamaktadır. Ama bilgiye erişme ve alakalı bilgiyi bulma amacıyla gerçekleştirilen sorgular, kullanıcılar için zor bir

görev haline gelebilmektedir (Leung, Keong Ng ve Lee 2008, 1505).

Web arama motorlarında karşılaşılan sorunların büyük bir kısmı kullanıcı kaynaklıdır ve kullanıcılar arama motorlarının etkili bir şekilde kullanımı konusunda sorunlar yaşamaktadırlar (Albion 2007, 1248; Şahin, Doğan ve Çermik 2009, 172; Badilla vd 2012, 514). Bunun sonucunda kullanıcılar arama işlemlerinde faydalı bilgilere ulaşabilmek için çok daha fazla zaman harcamakta, yüksek bilişsel yüklerle maruz kalmakta ve arama süreci içerisinde kaybolabilmektedir (Xu vd 2014, 42). Kullanıcılar, arama motorlarında anahtar kelimelerin nasıl kullanılacağını bilmedikleri ve yetersiz arama bilgisi ile aranan bilgiye ulaşana kadar çok zaman kaybettikleri, aranan bilgiye doğrudan ulaşamadıkları, aranan bilgilerin dışındaki alakasız bilgilere ulaşabildikleri ve bu sebeple aranan bilgileri tam olarak bulamadıklarını ifade etmektedirler (Şahin vd 2009, 172). Kullanıcı kaynaklı sorunlar, temel olarak arama ifadelerinden kaynaklanmakta ve sonucunda da aranan ifade ile ilgili istenilen sayfalara ulaşamamaktadır.

Ek olarak kullanıcılar, aradıkları konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarında da doğru arama ifadelerini oluşturmada sorunlar yaşayabilmektedirler (Vidinli ve Ozcan 2016, 734). Doğru arama ifadelerinin seçilememesi veya aranan ifadelerin kullanıcıların aklına gelmemesi sonucunda, istenen sonuçlara ulaşamamaktadır (Yılmazel 2011, 86).

Moon (2004), kullanıcıların bilgi düzeyinin artmasının, internette bilgi arama davranışlarını artıracığını öne sürmektedir. Zira kullanıcıların bilgi arama düzeylerini etkileyen çokça etken vardır. İnternette yararlanabilmek de belli bir maharet gerektirir. Bilgiye nasıl ulaşılacağını bilmek önemlidir. İnternet kullanma becerisi bilgi arayışını etkiler. Özellikle cinsiyet, yaş, gelir, eğitim ve sahip olunan meslekler gibi demografik unsurlar, internet kullanımı konusunda belirleyicidir (Moon 2004). diğ er taraftan, Hupfer ve Detlor (2006) ise cinsiyetin internet üzerinde bilgi arayışında etkili olmadığını savunmaktadır. Buna ek olarak, özellikle bireylerin eğitim düzeyleri ve bilgi birikimleri yeniliklere karşı tutum belirlemelerinde etkili olmayabilir. Ancak, Whitmore (2002) ise farklı branşlardaki üniversite öğrencilerinin bilgi arama davranışlarının da farklı olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Kim ve Kwon (1999) ise ileri görüşlü, yenilikçi ve kendine güvenen bireylerin, interneti daha sık kullandıklarını ve internet üzerinde daha sık bilgi aradıklarını ifade etmiştir.

Konuya ilişkin alanyazında incelenen araştırmalar göstermektedir ki; internette araştırma yapma becerilerinin gelişmişliği, kullanıcıların arama motorlarını etkili ve doğru bir şekilde kullanmalarını

ile büyük ölçüde ilişkilidir. Günümüzde bireylerin aradığı bilgiye ulaşabilmesi, bunu çok fazla zaman kaybetmeden ve doğru kaynaklardan yararlanarak yapabiliyor olması, içinde bulunulan teknolojik çağ için oldukça önemli bir beceridir. İnternet ortamına her saniye eklenen bilgiler ve bu güncel bilgilere kullanıcıların özellikle de gençlerin ulaşabiliyor olması, ilerleyen dönemlerde araştırmacı, yeniliklere açık, sorgulayıcı bir neslin oluşmasına katkı sağlar. Arama motorlarının nasıl kullanılacağını bilmek, anahtar kavramlarla aradığına ulaşabilmek, aradığı konuyla ilgili kapsamlı bilgiye ulaşabilmek tüm hayatları boyunca teknolojiyle iç içe olan öğrenciler için zor olmamakla birlikte bilinçsiz internet kullanımı ile baltalanmaktadır. İnternetin nasıl bilinçli ve doğru kullanılması gerektiği ile ilgili küçük yaşta verilebilecek eğitimlerin ve ailelerin duyarlılığının, bu olumsuz etkiyi azaltacağı bilinen bir gerçektir.

2. MATERYAL VE METOT

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın amacı, çalışma grubu, çalışmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizine yer verilmektedir.

Çalışmanın amacı, özel yetenekli lise öğrencilerinin bilgiye ulaşmada internet kullanım düzeylerini incelemektir. Bu amaca yönelik aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

- Öğrencilerin internette araştırma yaparken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Öğrencilerin internette bilgi araştırma becerileri nasıldır?
- Öğrenciler, internette araştırma yaparken ulaştığı bilginin doğruluğunu nasıl denetlemektedir?

Bu noktada, araştırmanın evrenini Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim alan özel yetenekli lise öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise Ankara Mamak Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim alan 25 lise öğrencisinden oluşmaktadır.

Bu araştırmada nitel veri toplama teknikleri kullanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Nitel araştırmalar, süreç ile ilgili çalışmalarını içerir. Bu nedenle nitel araştırma sonuçlarında anlamlar önem taşır (Merriam 1988'den Aktaran Yılmaz ve Altinkurt 2011). Standart yapısı ve diğ er yandan da bazı durumlarda esnek olan yarı yapılandırılmış görüşmeler, özellikle anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve en önemlisi belirli konuda derinlemesine bilgi edinilmesini sağladığı için tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2003). Adından da anlaşılacağı gibi yarı yapılandırılmış görüşmeler, ne katı ne de yapılandırılmamış

görüşmeler kadar çok esnekler. İki farklı ucun tam ortasında olan bu görüşme tekniği, araştırmacıya uygun esnekliği sunmaktadır.

Araştırmada, özel yetenekli lise öğrencileri, çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Zihinsel, yaratıcılık, sanat veya liderlikle ilgili alanlarda veya özel akademik alanlarda yüksek performans gösteren, özel hizmetlere ve uygulamalara ihtiyaç duyan bireyler, özel yetenekli olarak tanımlanabilir (Sumreungwong 2003, 14). Doğru eğitim ve yönlendirmeler ile ülkelerin gelişmesine doğrudan katkı sağlayacak özel yetenekli gençlerin, araştırma, problem çözme becerilerinin gelişmiş olması; gelecekte sorgulayan, üreten bireyler olmasının önünü açacak, bu durum da ülke kalkınmasına direkt etki yapacaktır.

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Kodlayıcılar arası tutarlılığın hesaplanması, içerik analizinin güvenilirliğini sağlamak için önemlidir. Çalışmada, öncelikle görüşmelerin dökümleri alınmış ve görüşmedeki sorulara bağlı olarak görüşme kodlama anahtarı oluşturulmuştur. İki katılımcının görüşme döküm formu, yansız atama yoluyla seçilmiş ve çoğaltılmıştır. Bu formlar görüşme kodlama anahtarı ile değerlendirilmiş ve bu sayede görüşme kodlama anahtarının güvenilirliği test edilmiştir. Değerlendirme, görüşmecilerin görüşüne uygun bulunan seçeneğin ilgili görüşme kodlama anahtarına işaretlenmesi biçiminde yapılmıştır. Görüşme kodlama anahtarına işaretlemelerin tutarlılığını belirlemek amacıyla her sorunun yanıtı tek tek incelenerek karşılaştırılmış ve bu aşamadan sonra görüşme kodlama anahtarlarına son biçimleri verilmiştir. Sonrasında ise araştırmacılar tarafından katılımcıların görüşme dökümleri okunmuş ve kodlama anahtarına uygun olarak yanıtlar uygun seçeneğe işaretlenmiştir. Bu süreçte araştırmacılar birbirlerinden bağımsız çalışmışlardır. Analizler sonucu elde edilen bulgular aşağıda paylaşılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmada elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Çizelge 1. Çalışmaya Katılan Grubun Sınıf Düzeylerine Göre Sayısı			
Öğrenci Sayısı	Sınıf		
	9. Sınıf	10. Sınıf	Toplam
N	14	11	25
%	56	44	100

Çalışmadaki hedef kitle olan özel yetenekli lise öğrencilerinin sınıf düzeylerine Çizelge 1’de yer verilirken Çizelge 2’de de görüleceği üzere, cinsiyet konusunda eşit dağılıma dikkat edilmeye çalışılmıştır.

Çizelge 2. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımı			
Öğrenci Sayısı	Cinsiyet		
	Kız	Erkek	Toplam
N	12	13	25
%	48	52	100

Yapılan çalışmada, özel yetenekli lise öğrencilerinin internete bağlanmak için belirttiği teknolojik cihaz istatistiğini gösterir istatistik, Çizelge 3’te paylaşılmıştır. Buradan, internet bağlantısı için en çok tercih edilen cihazın, cep telefonu olduğu açıkça görülmektedir.

Çizelge 3. İnternete Bağlanırken En Çok Kullanılan Teknolojik Cihaz		
Cihaz Adı	Öğrenci Tercihleri	
	N	%
Telefon	17	68
Bilgisayar	6	24
Tablet	1	4
Hepsi	1	4
Toplam	25	100

Çalışmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin interneti kullanma amacını gösterir istatistik, Çizelge 4’te sunulmuştur. Buna göre sosyal medya seçeneğinin en yüksek oranla çıkmış olması dikkat çekicidir.

Çizelge 4. Özel Yeteneklilerin İnterneti Kullanma Amacı		
İnternet Kullanım Amacı	Öğrenci Tercihleri	
	N	%
Araştırma	5	20
Sosyal Medya	10	40
Oyun	4	16
İletişim	1	4
Haber	1	4
Dizi	3	12
Video	1	4
Toplam	25	100

Çalışmaya katılan özel yetenekli lise öğrencilerinin internetteki araştırmalarında kullandıkları arama motoru istatistiğini gösterir istatistik ise Çizelge 5’te paylaşılmıştır. Buna göre Google Arama Motorunun, hedef kitle tarafından yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Çizelge 5. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin En Çok Kullandığı Arama Motoru Sayısı			
Öğrenci Sayısı	Arama Motorları		
	Google	Diğer	Toplam
N	23	2	25
%	92	8	100

Çizelge 5 ile paralel olarak incelendiğinde, çalışmaya katılan özel yetenekli lise öğrencilerinin bildiği arama motoru sayısını gösterir istatistik, Çizelge 6'da paylaşılmıştır. Buna göre, internet tarayıcıları (Internet Explorer, Google Chrome, vb.) ile arama motorlarını karıştıran öğrenci sayısının (%36) küçümsenmeyecek düzeyde olduğu görülmektedir.

Çizelge 6. Özel Yetenekli Öğrencilerin Bildiği Arama Motoru Sayısı					
Arama Motoru Sayısı	0-3	3+	Tarayıcı ile Karıştırma	Toplam	
				N	%
N	11	5	9	25	
%	44	20	36	100	

Çalışmaya katılan özel yetenekli lise öğrencilerinin "İnternette araştırma yaparken birden fazla kaynak kullanıyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara göre oluşan çizelge, Çizelge 7'de sunulmuştur. Buna göre, hedef kitlenin büyük bir kısmının (%84) bulunduğu tek kaynaktan araştırma yapmadığı ve birden fazla kaynağı incelediği görülmektedir.

Çizelge 7. Özel Yetenekli Lise Öğrencileri İnternette Araştırma Yaparken Birden Fazla Kaynağı Araştırıyor Mu?			
Öğrenci Sayısı	Evet /Hayır		Toplam
	Evet	Hayır	
N	21	4	25
%	84	16	100

Çalışmada özel yetenekli lise öğrencilerine "İnternette karşılaştığınız problemler nelerdir?" sorusu sorulmuş ve alınan cevapların analizi sonucu Çizelge 8'deki istatistiğe ulaşılmıştır. Buna göre, özel yetenekli lise öğrencilerinin internette en çok karşılaştıkları problemin "Yanlış Bilgi" olduğu görülmektedir (%32).

Çizelge 8. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin İnternette Karşılaştıkları Problemler		
Karşılaşılan Problemler	Öğrenci Tercihler	
	N	%
Yanlış Bilgi	8	32
Aradığını Bulamama	5	20
Bağlantı Sorunu	4	16
Türkçe Kaynakların Yetersizliği	2	8
Yinelenen Bilgi	2	8
Erişim Engeli	2	8
Kota Aşımı	1	4
Reklamlar	1	4
Toplam	25	100

Çalışmaya katılan öğrencilerin "İnternetteki kaynakların güvenilirliğini nasıl anlarsınız?"

sorusuna verdikleri cevaplara göre hazırlanan çizelge, Çizelge 9'da verilmiştir. Çizelge incelendiğinde, hedef kitle içerisinde en yüksek yüzde ile (%52) internetteki kaynakların güvenilirliğine ilişkin "kaynak kıyaslaması" yapıldığı anlaşılmaktadır.

Çizelge 9. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin İnternetteki Kaynakların Güvenilirliğine İlişkin Görüşleri		
Kaynak Güvenilirlik Görüşleri	Öğrenci Tercihleri	
	N	%
Kaynak Kıyaslama	13	52
Anlamıyor	3	12
Site Arayüzü	2	8
Resmi Site Olması	2	8
Yazılış Tarzı	1	4
Öğretmene Sorma	1	4
Kitaba Bakma	1	4
Kaynak Gösterimi	1	4
Bağlantı Güvenliği	1	4
Toplam	25	100

Çalışma ile ilgili yapılan görüşmeler sırasında özel yetenekli lise öğrencilerine "Aradığınızı internette bulamadığınızda ne yaparsınız?" sorusu sorulmuş ve verilen cevaplara göre Çizelge 10'daki istatistik hazırlanmıştır. Buna göre, kitap ve ansiklopediden aradığı bilgiye ulaşmaya çalışanların sayısının (%48) en fazla olduğu görülürken, "internette bulamazsam başka hiçbir yerde bulamam" şeklinde cevap verenlerin sayısının (%12) da az olmadığı görülmektedir.

Çizelge 10. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin İnternette Bilgiye Ulaşamama Durumunda İzledikleri Yollar		
İzlenen Yollar	Öğrenci Tercihleri	
	N	%
Kitap/Ansiklopedi	12	48
Öğretmen	4	16
İngilizce Kaynak	3	12
Araştırmaya Devam Etmek	3	12
Bulamıyor	3	12
Toplam	25	100

Çalışmada son olarak özel yetenekli lise öğrencilerine "İnternette bilgiye ulaşmak için arama yaparken hangi teknikleri kullanıyorsunuz?" diye sorulmuş ve alınan cevaplar analiz edilerek Çizelge 11'deki istatistiğe ulaşılmıştır. Çizelge incelendiğinde, özel yetenekli lise öğrencilerinin önemli bir bölümünün (%48) arama yaparken "anahtar kelime kullandığı" anlaşılmaktadır. Buna karşın, "aklıma geleni yazarak ararım" (%28) ve "araştırma yaparken karşıma çıkan ilk siteye girerim" (%8) tercihlerinde bulunan öğrencilerin de olduğu görülmektedir.

Çizelge 11. Özel Yetenekli Lise Öğrencilerinin İnternette Araştırma Yapma Becerileri

Araştırma Becerileri	Öğrenci Tercihleri	N	%
Anahtar Kelime		12	48
Aklındaki Direk Yazmak		7	28
Konuyla İlgili Bilgi		3	12
Çıkan İlk Siteye Girmek		2	8
İngilizce Aramak		1	4
Toplam		25	100

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Elde edilen bulgular neticesinde çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

İletişim aracı olarak telefonun önemi giderek artmaktadır. Bununla birlikte, özel yetenekli lise öğrencilerinin en çok araştırma amaçlı interneti kullanması beklenirken büyük çoğunluk sosyal medyayı tercih etmektedir. Konuyla ilgili Alkın (2018)'in "Lise Öğrencilerinde Sosyal İlişkilerin Niteliği ve Akıllı Telefon Bağımlılığı İlişkisinin Belirlenmesi" isimli yüksek lisans tezi incelenmiş ve lise öğrencilerinde hem iletişim hem oyun hem de sosyal medya kullanımı olarak telefon kullanımının ciddi düzeyde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, çalışmada elde edilen sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Özel yetenekli lise öğrencilerinin bir kısmı arama motoru ve tarayıcılar arasındaki farkı bilmemekle birlikte aradığını bulamayan öğrencilerin çoğunun, arama motorlarını yeterince doğru kullanmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, aklındaki soruyu direk yazan özel yetenekli lise öğrencileri, aradıkları soruyu düzgün bir kalıp haline getiremedikleri için aradıklarını bulamamaktadır. Yalçınalp ve Aşkar (2003), "Öğrencilerin Bilgi Arama Amacıyla İnternet'i Kullanım Biçimlerinin İncelenmesi" isimli makale çalışmasında, Anadolu Kız Meslek Lisesi'nde okuyan 10 kız öğrenci ile çalışmışlardır. Çalışmada, öğrencilerin bilişim düzeyleri düşük olmasına rağmen, arama motorlarını etkin kullandıkları ve "arama motoru" ile "tarayıcı"

arasındaki farklılığı bildikleri tespit edilmiştir. Bu durum, çalışmada elde edilen sonuç ile farklılık göstermektedir.

Özel yetenekli lise öğrencilerinin çoğu kıyaslama yapmadan ve doğruluğunu kontrol etmeden internetteki bilgilere güvenmemektedir. Yine Yalçınalp ve Aşkar (2003), "Öğrencilerin Bilgi Arama Amacıyla İnternet'i Kullanım Biçimlerinin İncelenmesi" isimli makale çalışmasında, 10 kız öğrencinin de TÜBİTAK veya üniversite sayfaları gibi güvenilir sayfalarda araştırma yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, çalışmada elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Özel yetenekli lise öğrencileri, internette araştırma yapma becerilerinde ikiye bölünmüştür. Birinci grup, arama motorlarını gerektiği gibi kullanmadığından aradığını bulamamaktadır. İkinci grup ise arama becerileri oldukça iyi olmasına rağmen internette karşılaştıkları gereksiz ve yanlış bilgi kalabalığından şikâyet etmektedir. «Bilişim Okuryazarı» olabilmek adına *internette araştırma yöntemlerinin* tüm eğitim kurumlarında, özellikle de küçük yaşlardan itibaren öğretilmesi, hem birinci grubun hem de ikinci grubun sorunlarına çözüm olabilecektir.

Özel yetenekli öğrenciler internette olması gerektiği kadar vakit harcamalarına karşın, bu vakti pek verimli geçirememektedir. Bu durumun, özel yetenekli lise öğrencilerinin araştırma merakını körelttiği söylenebilir. Bu sebeple, özel yetenekli lise öğrencilerinin *bilgileri sorgulamaya* teşvik edilmeleri faydalı olacaktır.

Özel yetenekli lise öğrencileri için kaynakların doğruluğunu araştırmak, internette bilgiye erişmede oldukça önemli bir adım olacaktır.

Yazılı kaynaklar hala önemli bir bilgi kaynağı olmakla birlikte günümüz şartları ve gelişen teknoloji sebebiyle ikinci planda kalmaktadır. Buradan hareketle sadece teknoloji odaklı bilgi kaynaklarının değil, aynı zamanda basılı kaynakların da bilgiye ulaşmada ne denli önemli olduğunun paylaşılması yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

Albion, P. (2007). "Student Teachers' Confidence and Competence for Finding Information on the Internet". In C. Crawford, K. McFerrin, J. Price, R. Weber ve D. A. Willis. (Eds.). Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education Conference, 1244-1249. Chesapeake, VA: AACE.

Alkın, Y. (2018). "Lise Öğrencilerinde Sosyal İlişkilerin Niteliği ve Akıllı Telefon Bağımlılığı İlişkisinin İncelenmesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Tokat-Türkiye.

- Babuşcu, B. (2014). "The Relationship Between Parental Acceptance-Rejection and Intimate Partner Acceptancerejection Among Married Individuals: Mediating Role of Early Maladaptive Schemas". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara-Türkiye.
- Badilla Quintana, M., Cortada Pujol, M., Riera Romani J. (2012). "Internet Navigation and Information Search Strategies: How Do Children Are Influenced by Their Participation in an Intensive ICT Project". *International Journal of Technology and Design Education*, 22(4): 513-529.
- Henkoğlu, H., Mahiroğlu, A., Keser, H. (2015). "Ortaokul Öğrencilerinin Bilgiye Erişim Aracı Olarak İnternete Yaklaşımları". *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6 (1).
- Hupfer, M.E., Detlor, B. (2006). "Gender And Web Information Seeking: A Self-Concept Orientation Model". *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 57 (8): 1105-1115.
- Internet Society (2015). "Values and Principles". Erişim adresi: <http://www.internetsociety.org/who-we-are/mission/values-and-principles>. Son Erişim Tarihi: 21.09.2018.
- Kim, H., Kwon, S. (1999). "An Exploratory Research on Lifestyles and Purchase Decision Making of Internet Users". *Korean Management Review*, 28 (2): 353-372.
- Kocabıçak, Ü. (2012). "Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler İle İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'na Arz". Erişim adresi: http://www.tbmm.gov.tr/arastirma_komisyonlari/bilisim_internet/docs/sunumlar/31_05%20%20YOK.pdf Son Erişim Tarihi: 24 Ekim 2018.
- Kurbanoglu, S. (2002). "WWW Bilgi Kaynaklarının Değerlendirilmesi". *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1): 11-25. Ankara-Türkiye.
- Kurulgan, M., Arğan, M. (2007). "Anadolu Üniversite Öğrencilerinin İnternet Üzerinden Bilgi Arama Davranışları". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7: 291-304.
- Leung, K. W. T., Keong Ng, W., Lee, D. (2008). "Personalized Concept-Based Clustering of Search Engine Queries". *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, 20 (11): 1505-1518.
- Lyman, P., Varian, H.R., Dunn, J., Strygin, A. ve Swearingen, K. (2000). "How much information 2003?". UC Berkeley. Erişim adresi: <http://groups.ischool.berkeley.edu/archive/how-much-info-2003/> Erişim Tarihi: 22.01.2018.
- Moon, B-J. (2004). "Consumer Adoption of the İnternet as an Information Search and Product Purchase Channel: Some Research Hypotheses". *International Journal of İnternet Marketing and Advertising*, 1(1): 104 – 118.
- Sumreungwong U. (2003). "Pre-service Elementary Teachers' Attitudes Toward the Characteristics and Needs of Gifted Children". Doktora Tezi. University of Northern Colorado. Colorado-United States.
- Şahin, A., Doğan, B., Çermik, H. (2009). "Öğretmen Adaylarının Arama Motoru Kullanırken Karşılaştıkları Temel Sorunlar". *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25: 166-177.
- Tonta, Y., Bitirim, Y. ve Sever, H. (2002). "Türkçe Arama Motorlarında Performans Değerlendirme". Ankara: Total Bilişim Ltd. Şti. Erişim adresi: yunus.hacettepe.edu.tr/tonta/yayinlar/tonta-bitirim-server-arama-motorlari.pdf. Erişim tarihi: 22.01.2018.
- Vidinli, I.B., Ozcan, R. (2016). "New Query Suggestion Framework and Algorithms: A Case Study for an Educational Search Engine". *Information Processing & Management*, 52 (5): 733-752.
- Whitmore, J. (2002). *Coaching For Performance*. Nicholas Brealey Publishing. London-England.
- World Wide Web Size (2016). <https://www.worldwidewebsite.com/> Erişim Tarihi: 22.01.2018.
- Xu, P., Xiong, X., Xue, Q., Li, P., Zhang, R., Wang, Z., Valdes-Sosa, P. A., Wang, Y. ve Yao, D. (2014). "Differentiating Between Psychogenic Nonepileptic Seizures and Epilepsy Based on Common Spatial Pattern of Weighted EEG Resting Networks". *IEEE Transactions on Biomedical Engineering*, 61(6): 1747-1755.
- Yalçınalp, S., Askar, P. (2003). "Öğrencilerin Bilgi Arama Amacıyla İnternet'i Kullanım Biçimlerinin İncelenmesi." *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4): 100-107.
- Yıldırım, A., Şimşek H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Seçkin Yayıncılık*. Ankara-Türkiye.

Yılmaz, K., Altinkurt, Y. (2011). "Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri". Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8 (1): Erişim Adresi: www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/download/.../692, Son Erişim Tarihi: 10.10. 2018.

Yılmazel, M. (2011). "Türkiye'de Faaliyet Gösteren Vakıfların Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir İçerik Analizi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir-Türkiye.